

СТАНОВИЩЕ

**от доц. д-р Фани Евгениева Бойкова,
Пловдивски университет
„Паисий Хилендарски“**

на дисертационен труд за присъждане на
образователната и научна степен 'доктор'
в област на висше образование: 1. Педагогически науки;
професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по...
(Методика на обучението по български език)

Със заповед № РД-38-490/17.07.2018г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационния труд на тема: „Развиване на функционалната грамотност на учениците чрез обучението по български език “ за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висшето образование: 1. Педагогически науки, професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по български език). Автор на дисертационния труд е Евелина Григорова Миланова, докторант в редовна форма на обучение към Факултета по славянски филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Представеният от Евелина Миланова комплект материали е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”, като най-значими компоненти са: дисертацията и авторефератът.

Разглежданата от Евелина Миланова проблематика е с подчертана актуалност и методическа значимост. Темата е важна и полезна за развитието на методиката на обучение по български език в теоретичен и практически план. Дисертационният проект си поставя задача, която е изведена успешно: да се изясни в теоретичен и практически аспект разбирането за функционална грамотност; да се моделират успешни практики за нейното развиване в обучението по български език.

Функционалната грамотност е в центъра на многоаспектно проучване в съвременната образователна среда, от една страна, а, от друга страна, е в основата на изграждане на модерната стратегия към учене за постигане на компетентност в разнообразните житейски ситуации на общуване. Темата на изследването очертава перспективи в научно-приложен аспект за развиването и постигането на определено равнище на комуникативна компетентност чрез една от основните задачи на изследването: „ да открие и да анализира признаците на ОБЕ в средното училище, които създават условия за овладяване на необходимите знания, умения и отношения, осигуряващи високи постижения по четене на учениците“ (стр.13).

Докторантката демонстрира добро познание на изследванията по проблемите на функционалната грамотност, представила е основополагащите теоретични постановки, като ги е анализирала и систематизирала аргументирано.

Използваните изследователски методи, сред които водещо място заемат проучването на теоретични и теоретико-приложни източници, обработката и анализът на емпирични данни, са подходящи за темата и целите на изследването.

Дисертационният труд е разработен в три глави, заключение, библиография и приложения, описани са приносните моменти. Списъкът с използвана литература, който представя широката библиографска осведоменост на докторантката по изследваната тема, включва 100 заглавия, от които – 77 на кирилица и 23 на латиница.

Дисертационният проект на Евелина Миланова е изследване с фундаментален характер върху съдържателните характеристики на функционалната грамотност, нейното място в системата на понятията: представящи комуникативната компетентност; организиращи съвременните форми на оценяване; способстващи за развиване на качествата за личностна и професионална социализация на обучаваните.

Способността на авторката да навлиза в дълбочината на изследваната проблематика е демонстрирана във втора глава при изясняване на теоретичните аспекти на проблема за функционална грамотност както по отношение на историческия развой на разбирането за същността на понятието, така и при очертаване на неговата роля по отношение на целеполагането в съвременното езиково обучение като цяло и в частност при обучението по български език.

В трета глава са представени методически дейности, чиято основна функция е: да се подобри грамотността за четене на учениците; да се развият умения за четене. Опитното обучение е проведено в прогимнази-

алния и в гимназиалния образователен етап, като включва: входно равнище, три етапа на обучение и изходно равнище. Приложените методически дейности са коректно описани и анализирани от авторката като е конкретизирана целта на всяка поставена задача, направените изводи са предхождани от качествен анализ на резултатите от изпълнението.

Положителните аспекти, които могат да се открият в дисертационното изследване, се свързват с: актуалност на изследваната тема; добросъвестен аналитичен подход; практическа приложимост на методическите дейности за развиване на умения за четене. Приложенията демонстрират впечатляваща по обем и съдържателност опитна работа, която убедително подкрепя направените от Евелина Миланова изводи.

Бих искала да открия основните приноси аспекти на изследването на Евелина Миланова, които очертават оригиналния му авторски профил:

- задълбочено са изследвани и изяснени промените в смисъла на концептите *грамотност* и *функционална грамотност*;

- *функционалната грамотност* е осмислена в системата от понятия, изграждащи комуникативната компетентност на личността;

- диференцирана е *грамотността по четене*, която е във фокуса на изследването;

- функционалната грамотност е изследвана и като елемент от учебното съдържание в учебната документация по български език за средното училище (ДОС за УС, УП по БЕ, Закон за предучилищното и училищното образование и др.);

- аргументирано е значението на *функционалната грамотност* и *грамотността по четене* като основни понятия в международни и национални оценителски изследвания;

- представени са диференциалните признаци на текстовете, които използва програмата PISA, като са съпоставени с типологията на текстовете в българската училищна практика и учебна документация;

- конструирана и апробирана е система от методически дейности за развиване на уменията на учениците за четене с разбиране в прогимназиалния и в двата гимназиални етапа;

- направени са изводи и констатации с евристична стойност за методиката на обучението по български език.

Дисертационният проект на Евелина Миланова следва логиката на научно методическо изследване, което е с изявен практико-приложен характер. Особено полезно в практико-приложен аспект по отношение на развиване на функционалната грамотност в обучението по български език би било, ако цялото изследване бъде публикувано.

Заклучение

Докторантката Евелина Григорова Миланова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Представеният дисертационен труд съдържа необходимите компоненти на докторска дисертация; има характер на завършено изследване. Авторефератът представя достоверно съдържанието на дисертационния труд и отразява коректно неговите приноси.

Поради гореизложеното, давам своята положителна оценка и предлагам на почитаемото научно жури да присъди на Евелина Григорова Миланова образователната и научна степен 'доктор' в област на висше образование: 1. Педагогически науки; професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по български език).

23.09.2018г.

Изготвил становището:

доц. д-р Фани Бойкова